

Recikliranje

Марија Вукосављевић

Дејан Мандић

ОМЦЕЈА
skripta

САДРЖАЈ

ПЛАСТИКА

1. Акваријум од пластичне флаше	4
2. Играчка „набаци котур”	5
3. Комета	6
4. Робот	7
5. Чиније (дух, зец и птица)	8
6. Кловн	10
7. Каубој	11
8. Кофица и лопатица	12
9. Хранилица за птице на спрат	13
10. Саксија	14
11. Чегрталка	15
12. Касица прасица	16
13. Једрењак	17

СТИРОПОР

1. Стони фудбал	18
2. Игра меморије	19
3. Слагалица	20
4. Лавиринт у кутији	21
5. Акваријум од стиропора	22
6. Маска – мачка	23
7. Украси за сто (Снешко, дух и рођендански украс)	24
8. Подметачи за чаше (срце и јаје) и обележивач страна	25
10. Ружно паче	26
11. Табла за поруке	27
12. Привезак – црвић	28
13. Лептирић	28
14. Маска – наочари	29
15. Авион	29

КАРТОНСКА АМБАЛАЖА

1. Возић	30
2. Аутомобил	31
3. Аутобус	32
4. Торбице – кесе за поклоне	33
5. Викинг	34
6. Маца	35
7. Ветрењача	36
8. Кутија за оловке	37
9. Животиње од картонских ваљака (крава, пиле, мачка и зец)	38
10. Папирне кесе (жаба, зец и кит)	40

СТИРОПОР, КАРТОН И ПЛАСТИКА

1. Замак од стиропора и картона	42
2. Кинеска кућа	44
3. Свемирски брод	45

ЈЕЛКА ОД ПАПИР-МАШЕА

46

Увод

Пре много година, на планети Земљи се појавио живот. Најпре једно сићушно биће, а за њим су дошла већа и све сложенија. А онда се појавио и човек. Данас наша планета врви од разних облика живота. Сви ми – бактерије, гљиве, биљке, животиње и људи – пијемо воду, једемо храну и дишемо ваздух које нам наша богата зелена планета даје. Уживамо, живимо и размножавамо се. Нажалост, има нас толико да већ понестају природна богатства – метали, руде, нафта, па и вода. Да би се произвела нова хартија или картон, секу се шуме. Поред тога, шуме се непрестано крче и претварају у обрадиво земљиште и насеља. Све је мање места на којима могу да живе биљке, које су пречишћивачи ваздуха и важна карика у ланцу исхране. За производњу пластике троши се нафта, која полако нестаје из природних налазишта. Нафта се троши и за транспорт и у производњи струје. Не само да трошимо ресурсе, него за собом остављамо смеће које прети да нас све затрпа.

Сва жива бића троше природне ресурсе и стварају одређени отпад, али су људи прваци света у потрошњи и загађивању. То је због тога што нас има све више и што нам је потребно много тога – и топла кућа, и разноврсна храна и оруђа за рад и начин да се забавимо. Људи су измислили оруђа и машине захваљујући којима се лакше и брже ради, лакше прелазе велике раздаљине и живи много удобније. Машине, индустрија и превозна средства троше ресурсе и загађују околину и прете да толико испрљају реке, океане и шуме да ће из њих нестати сав живи свет. Отпадни гасови који настају сагоревањем скупљају се високо у ваздуху и као неко велико ћебе греју нашу планету. Зато је на нашој планети постало превише топло, а стручњаци кажу да ће бити још топлије. Прети нам опасност да ћемо остати без воде за пиће. Неке врсте отпадних гасова уништавају озонски омотач који штити Земљу од штетних Сунчевих зрака, који сад несметано пролазе кроз рупе које смо направили на њему. Да би се смањила количина штетних гасова, треба смањити производњу, а то подразумева и смањење потрошње. Зато увек купујте производе који дуже трају и који су произведени у близини вашег места – што роба краће путује, то се мање нафте троши и мање отпадних гасова одлази у атмосферу.

Даље, из својих домова, дворишта и фабрика свакодневно избацујемо огромне количине смећа које се скупља на великим депонијама отпада. Сваког дана отпада је све више и ако се овако настави, једног дана Земља ће се претворити у једну велику депонију. Зато се најпре морамо потрудити да стварамо што мање отпада. Довољно је само мало пажње сваког дана. На пример, ако бирамо производе упаковане у што мање амбалаже, иако можда не изгледају лепо као они у луксузним паковањима, смањићемо количину смећа. Исто важи и за пластичне кесе – одбијајмо пластичне кесе у продавницама и ствари носимо у платненим цегерима. Ако будете размишљали о својој планети, и сами ћете се досетити разних начина да смањите отпад и штедите ресурсе.

Неке врсте отпада могу да се индустријски прераде и од њих се праве неке нове корисне ствари. Тај процес се назива рециклажа. Рециклажом се смањује количина отпада на депонијама и штеде се сировине и енергија потребна за добијање нових производа. На пример, од старе хартије може се направити нова, рециклирана хартија. Од пластичних посуда могу да се праве пластичне кесе, нове пластичне посуде и јакне за скијање. Од старог стакла могу да се направе нове стаклене флаше, вазе, чиније и украсне фигурице. Од лименки могу да се праве нове лименке – потребно је само два месеца да се лименка рециклира и нађе у истој продавници. И аутомобилске гуме могу да се рециклирају – гума се топи и из ње се издваја „нафта” која се пречишћава и поново користи.

Пошто се у нашој земљи још увек веома мало рециклира, морамо сами да се потрудимо да смањимо количину свог отпада и да га рециклирамо. Најједноставнији пример кућне рециклаже је кад старе ствари поклањамо онима којима су потребне или кад од њих направимо нешто ново.

У овој књизи се налази преко четрдесет предлога за креативну кућну рециклажу. Не само да ћемо уживати у прављењу играчака од ствари које сваког дана бацамо у корпу за отпатке, него ћемо смањити кућно смеће, уштедети новац и вежбати руке да постану спретне, мајсторске. Одвојте једну картонску кутију и у њој чувајте празне бочице од средстава за чишћење и прање, амбалажу од сокова, јогурта и јаја, кутије, тањире од стиропора... Биће вам потребно и мало бојица и лепка, а за понешто и помоћ одраслих. Потребно је још само зрнце маште за почетак велике еколошке игре, а маште неће понестати све док на овом свету има деце!

ПЛАСТИКА

АКВАРИЈУМ ОД ПЛАСТИЧНЕ ФЛАШЕ

Материјал

- већа пластична флаша
- шарени папир
- игла и конац
- темпере, бели коректор
- лепак, маказе

Да ли знаш?

Реч екологија потиче од старогрчких речи *oikos* – дом и *logos* – наука. То значи да је екологија наука о нашем заједничком дому – планети Земљи.

Упутство

Пресеци пластичну флашу по ширини. Опиши два круга око флаше на папиру у боји и исеци их. Један круг убаци у флашу, гурни га на дно оловком и изравнај. Нацртај и обој неколико рибица. Исеци их и концем прикачи за други круг, тако да висе. Намажи ивицу флаше лепком и преко ње пажљиво спусти круг с рибицама (тако да рибице упадну унутра) и притисни да се залепи. На крају, по дну флаше облепи папир и украси га.

Још идеја

Стави на дно акваријума плаве папериће, конфете, шкољке, песак, каменчиће, нацртан корал (постављен усправно) итд.

ИГРАЧКА НАБАЦИ КОТУР

Материјал

- пластична флаша од 0,5 л
- папир у боји
- фломастер, маказе, лепак

Упутство

Од папира у боји исеци $\frac{3}{4}$ круга пречника 10 цм, и савиј га у облик купе. Намажи једну ивицу лепком па другу прислони уз њу и притисни. Нацртај доњу ивицу капе и, испод ње, очи, лице и руке. Флашу напуни каменчићима, пиринчем или песком, да би била стабилнија. Грлић флаше намажи лепком по врху и стави капицу преко њега. Нежно притисни да се залепи. Од дебљег картона исеци котурове: опиши шестаром два круга, па их исеци по спољним ивицама. Набацивање папирних кругова је идеална игра за рођендан, јер може више деце да се игра а папирни кругови неће ништа поломити ако падну на погрешно место.

Још идеја

Кловнаста мета: уместо капице залепи сунђерасту лоптицу, на коју ћеш залепити очи и уста. Води рачуна да рупа у котуру буде већа од „главе” лутке на коју га набацујеш, да би могао да прође.

Рециклажа је и...

- кад поклониш одећу коју не носиш или ствари које не користиш;
- кад користиш платнени цегер и у продавницама одбијаш пластичне кесе.

КОМЕТА

Материјал

- пластична флаша
- пластичне кесе у разним бојама
- лепак, маказе

Још идеја

Направи комету у бојама свог омиљеног тима.

Упутство

Пресеци пластичну флашу на десетак центиметара од поклопца. Од пластичних кеса у боји исеци траке. Залепи крајеве трака укруг за унутрашњост флаше. Украси спољну стране флаше тракама у боји. Баци комету у ваздух и гледај како за њом лети шарени реп.

Рециклажа је и...

- прављење компоста од органских отпадака;
- кад китиш јелку у саксији.

Да ли знаш?

Рециклирањем ПЕТ амбалаже штедимо 84 % енергије која би била потребна за израду те исте амбалаже директно из сировина.

РОБОТ

Материјал

- 2 пластичне флаше од 1 л
- пластична флаша од 5 л
- пластична посуда с поклопцем
- пар старих дебљих чарапа
- сјајна фолија из чоколаде
- корнет за јаја
- компакт диск
- лепак, маказе или скалпел

Упутство

Исеци две празне, опране флаше од 1 л напола. Доње делове флаша залепи за дно велике боце од 5 л – као ноге, а горње делове са стране – као руке. Изрежи две лоптице с корнета за јаја и залепи их на посуду с поклопцем, као очи. Намажи лепак на поклопац велике флаше, па на њу прислони наопако окренуту посуду с поклопцем.

Облепи тело робота сјајном фолијом, да изгледа свемирски. Залепи селотејпом и стари диск, па на њему напиши нешто. Исеци ногавице женских чарапа у боји и навуци их на руке и ноге робота. Два дела ногавице навуци на горњи и доњи крај највеће флаше и ушиј затварач од конзерве као дугме.

Још идеја

Залепи и старе жице или делове покварених техничких уређаја.

ЈЕЛКА ОД ПАПИР-МАШЕА

Ученици ОШ „Дринка Павловић” из Београда направили су огромну новогодишњу јелку од папир-машеа а украсе од рециклираног материјала. Не само да су се сјајно забавили, већ су се тиме придружили акцији спречавања сече јелки за новогодишње празнике и куповину јелки с бусеном. Њихова предивна јелка пример је како се јелке могу сачувати а да Нова година и даље буде блистава и весела.

ЈЕЛКА

Материјал

- чивилук
- старе новине
- папирни селотејп
- лепак за тапете
- боја (за текстил или дрво)

Упутство

Око великог чивилука нагужвајте пуно старих новина, мање при врху а више при дну, да обликом подсећа на јелку. Убаците међу новине и неку празну пластичну флашу, да јелка буде буцкастија. Местимично причврстите папирним селотејпом. Пребаците преко новина исправљене, незгужване листове и облепите све папирним селотејпом. У кантици размутите лепак за тапете у води и додајте зелену боју (или мешавину жуте и плаве). Исеците новине на папирне траке, умачите их у смешу и пребацујте преко јелке док не добијете дебели, зелени слој. Кад се јелка осуши, обмотајте око ње канап на који ћете качити украсе.

УКРАСИ

Упутство

Кугле од папир-машеа: преко делимично надуваног балона слажи траке папира умочене у смесу лепка за тапете и воде. Кад се осуши, обој најпре белом темпером а онда украси по жељи.

Звезде: Старе жице савиј у облик звездица и преко њих развуци алуфолију из чоколаде.

